

חוות דעת מומחה

שם המומחה: אמוץ זהבי

מענו: בית ספר שדה חצבה ד. נ. ערבה

אני הח"מ אמוץ זהבי, נושא ת.ז. מס' 004921656. נתבקשתי על ידי "אדם טבע ודין - אגודה ישראלית להגנת הסביבה" לחוות דעתי ביחס לערכו של עמק ססגון לשמירת הטבע והסכנה הטמונה לאתר זה מתוכנית הפיתוח להקמת מלון בנחל תמנע הצפוני ליד הר ססגון. הנני נותן חוות דעתי זו במקום עדות בבית המשפט והנני מצהיר בזאת כי ידוע לי היטב, שלעניין הוראות החוק הפלילי בדבר עדות שקר בשבועה בבית המשפט, דין חוות דעתי כשהיא חתומה על ידי כדין עדות בשבועה שנתתי בבית המשפט.

פרטי השכלתי:

1. M.Sc. בזואולוגיה מהאוניברסיטה העברית 1954
2. דוקטורט בזואולוגיה מאוניברסיטת תל-אביב 1970.
3. פרופסור לזואולוגיה באוניברסיטת תל אביב

תפקידים ועבודות מקצועיות:

1. ממקימי החברה להגנת הטבע ומנהלה בשנים 1955-1969.
2. מקים המכון לחקר שמירת הטבע באוניברסיטת תל-אביב ומנהלו בשנים 1965-1982
3. מנהל המחלקה לזואולוגיה באוניברסיטת תל-אביב בשנים 1982-1985.
4. מנהל בית ספר שדה בחצבה 1989-2008
5. חוקר בערבה בשמורת שיזף מ 1970 ועד היום, כשלושה ימים בכל שבוע.
6. חבר בוועד המנהל של רשות הגנים ושל החברה להגנת הטבע במשך עשרות שנים ויועץ בנושאי קביעת שטחים המיועדים לשימור.

להלן חוות דעתי:

כללי

אם תמומש התכנית להקמת המלון בעמק ססגון, משמעות הדבר תהיה כי לאזור מדברי ומיוחד במינו מבחינת יופיו וערכו לשמירת החי והצומח המדבריים שבשקע הערבה, יוכנסו תנאים אקולוגיים זרים המנוגדים לאופי האזור, שהשפעתם השלילית תהיה גדולה גם על השטחים הסמוכים. אין תחליף בישראל לנחל תמנע הצפוני ועמק ססגון, ולעומת זאת ניתן להקים מלון בשטחים שבהם כבר הפרו פעילויות הפיתוח של האדם את מרקם הנוף הטבעי.

ההיבטים התכנוניים, הגיאולוגיים והאקולוגיים של הקמת מתחם המלונות בעמק

סגון

ייחודו הנופי, האקולוגי והגיאולוגי של עמק סגון

מכתש תמנע הוא איזור מדברי קיצוני חסר מקורות מים במקורו, שאין דומה לו בישראל. במרכזו הר של סלעי יסוד. מצפון להר המרכזי ומדרום לו נחלי אכזב בין גבעות אבן חול צבעוניות ובהיקף מצוקי אבני גיר ודולומיט. מגוון הנופים המיוחד של מסלעים שונים, גיאיות והרים הביא לקיומם של מגוון חברות צמחים ובעלי חיים. הכרתי מגוון זה כבר כאשר שהיתי בו בשנת 1950 במסגרת סקר גיאולוגי ובילוגי ומסע איסוף שנערך בדרום הערבה והרי אילת. **מכתש תמנע היה הפנינה של מסעותינו, הן מבחינת יופי הנוף והן מבחינת התופעות הגיאולוגיות, המורפולוגיות ומבחינת החי והצומח שבו.** החלק הדרומי של המכתש נהרס מאז על ידי כריית הנחושת ובנייתו של מרכז תיירות ליד עמודי שלמה. לעומתו החלק הצפוני כמעט שלא נפגע (פרט לכביש החוצה אותו) הרי אבן החול המרשימים שהתרומו מבין שכבות אבן החול שהיו בדרום נקברו תחת ערימות החומר שהוצא ממכרות הנחושת, לעומת זאת, **בצפון שרד הר סגון כדוגמה היפה ביותר של הרי אבן חול אלה.**

השפעת הפיתוח המתוכנן בעמק סגון

כל פעולת פיתוח באזורים מדבריים, ובכללם ישובים, מלונות ומחנות צבא, מכניסה אל המדבר מים ובעקבותיהם צמחים ובעלי חיים המלווים את האדם, המתחרים בבעלי החיים המדבריים שבשכנותם ומכחידים אותם, עד למרחק של כמה קילומטרים מגבולות הפיתוח. נוכחתי בכך בארבעים השנים בהם עקבתי במחקרי בערבה אחרי בעלי חיים מדבריים ליד ישובים. **תוכנית הפיתוח בתמנע, על הנחל המלאכותי העצום ובריכות המים המתוכננים בה, תאפשר לצמחים ובעלי חיים פולשים להתבסס במרכז שטח מדברי שראוי ליעדו לשימור (המוקף סביב בשמורות טבע) ותשפיע על החי המדברי שבצפון מכתש תמנע שכיום שומר עדיין על אופיו המדברי.**

בניית מלונות יוצרת נוף משלה- נוף של גינות נוי, מבנים, בריכות מים ונחלים. מתכננים יוצרים גבעות והרים, כורים אגמים, מייצרים נחלים ומפלי מים כיד הדמיון היוצר שלהם, כפי שנעשה בהרבה מקומות בהם הוקמו מרכזי תיירות וכפי שעומד להיעשות גם במקרה זה, על פי הוראות התכנית להקמת המלון. במקרה של הר סגון חוסך לעצמו המתכנן יצירת מסגרת מעשה ידי אדם למפעל הבנייה שלו ומנצל את ההר הטבעי והמיוחד כמסגרת יפה קיימת, מעשי ידי הטבע, כדי לקשט את תוכנית הבנייה שלו. אולם בכך הוא הורס את המסגרת המדברית המיוחדת לחי והצומח המדברי הקיימים בהם כיום ויפגע גם בחי שבנחל הצפוני הרבה מעבר לשטח הפיתוח של המלון. **המלון ייתן לאורחיו נוף מעשה ידי אדם שניתן להקימו במקומות אחרים בערבה הדרומית, וימנע ממטיילים, חוקרים ותלמידים את נופי המדבר כפי שהם כיום, נופים שאין להם תחליף בשום מקום אחר בישראל.**

לפיכך אני מציע לשנות את מיקומו של המלון אל נחל תמנע הדרומי או לכל מקום אחר בערבה באזורים בהם כבר קיים פיתוח שערכם לשמירת הנוף והטבע כבר נפגע, ולעצב בתוכו את הנוף עשיר הבנייה והמים כפי שהוא מופיע בתוכנית הבנייה של המלון.

לסיכום

אין הצדקה לתת למפעל פיתוח להשתמש בערכי נוף טבעי ייחודיים כעמק ססגון ונחל תמנע הצפוני למען מפעל פיתוח תיירותי שישרת מגזר מצומצם של תיירים בלבד, כאשר מפעל זה יפגע פגיעה קשה בערכי הטבע הייחודיים והשמורים ויחסל את מראה המקום המדברי המיוחד, כפי שהוא היום, ובכך ינשל את אוכלוסיית המטיילים, התיירים, החוקרים והתלמידים שיבואו אליו בעתיד מהזכות להכירו וליהנות מיופיו.

25.3.08

תאריך

חתימה